

Dr hab., doc. Switłana Suchariewa, profesor (Łuck)
„FAŁSZYWI PRZYJACIELE TŁUMACZA”
JAKO ELEMENT PRZEKŁADU POLSKO-UKRAIŃSKIEGO

 drodzenie
8 - 11.10.2020

**DNI NAUKI POLSKIEJ
W BERDIAŃSKU**

PROBLEM JAKOŚCIOWYCH TŁUMACZEŃ Z JĘZYKA POLSKIEGO NA UKRAIŃSKI WCIĄŻ POZOSTAJE AKTUALNY, MIMO TEGO, ŻE POZIOM ZNAJOMOŚCI POLSKIEGO NA TERENACH WSCHODNICH STAŁE WZRASTA, OBECNIE POLSZCZYZNĄ NAJAKTYWNIJĄ POSŁUGUJE SIĘ NOWE POKOLENIE – DZIECI I MŁODZI LUDZIE, KTÓRZY ZWRACAJĄ SZCZEGÓLNA UWAGĘ NA POZIOM SWOJEGO WYKSZTAŁCENIA, W TYM TEŻ W ZAKRESIE POLONISTYKI.

W TRAKCIE BADANIA DOSZLIŚMY DO WNIOSKU, ŻE SZCZEGÓLNA ROLĘ W TYM ZAMIESZANIU FILOLOGICZNYM ODGRYWAJĄ „FAŁSZYWI PRZYJACIELE TŁUMACZA”, KTÓRE CZĘSTO MYLĄ NAWET DOŚWIADCZONYCH TŁUMACZY TEKSTÓW POLSKICH, JAK TO WIDZIMY W DWUJĘZYCZNYCH WYDANIACH, UKAZANYCH W WERSJI UKRAIŃSKIEJ MONOGRAFIACH I ARTYKUŁACH POLSKICH AUTORÓW, A NAWET W KATOLICKICH POMOCACH KATECHETYCZNYCH. CELEM OBECNEJ ANALIZY NIE JEST KRYTYCZNY PRZEGLĄD TYCH LUB INNYCH PUBLIKACJI, MA ONA RACZEJ SŁUżyć OSTRZEŻENIEM DLA TŁUMACZY, KTÓRZY POSTANAWIAJĄ DONIEŚĆ DO UKRAIŃSKIEGO SPOŁECZEŃSTWA W SPOSÓB DOBITNY OSIĄGNIĘCIA KULTURY I NAUKI POLSKIEJ.

PROBLEM „FAŁSZYWYCH PRZYJACIÓŁ TŁUMACZA” JEST BADANY W RAMACH TEORII PARALELI LEKSYKALNYCH. W GRĘ WCHODZI KILKA WAŻNYCH CZYNNIKÓW:

- FENOMEN POGRANICZA WYWIERAJĄCY WPŁYW NA PŁASZCZYZNĘ JĘZYKOWĄ;
- INTERNACJONALIZMY DOSTOSOWANE DO KAŻDEGO Z JĘZYKÓW W SPOSÓB INDYWIDUALNY – ZACZERPNIĘTE BEZPOŚREDNIO Z JĘZYKA ORYGINALNEGO LUB WSZCZEPIONE W NOWĄ GLEBĘ LINGWISTYCZNĄ JAKO ZAPOŻYCZENIA POŚREDNIE;
- KORZENIE PRASŁOWIAŃSKIE, KTÓRE W RÓŻNYM STOPNIU ZOSTAŁY ZACHOWANE W JĘZYKACH POLSKIM I UKRAIŃSKIM;
- WIELOZNACZNOŚĆ TŁUMACZONYCH WYRAZÓW.

WYRAŻANE SĄ ONE NA POZIOMIE MORFOLOGICZNYM (ARCHITEKTONICZNY – АРХИТЕКТУРНИЙ, ENERGIICZNY – ЕНЕРГІЙНИЙ, SPONTANICZNY – СПОНТАННИЙ, ZIEMSKI – ЗЕМНИЙ, HUMANISTYCZNY – ГУМАНІТАРНИЙ), SEMANTYCZNYM (ZAŁĄCZNIK – ДОДАТОК, PENSJA – ЗАРПЛАТА, EMERYTURA – ПЕНСІЯ, PRZENIESIONY NA INNE STANOWISKO – ПЕРЕВЕДЕНИЙ НА ІНШУ ПОСАДУ, DYNIA – ГАРБУЗ, ARBUZ – КАВУН) LUB SKŁADNIOWYM (MORZE BAŁTYCKIE/BAŁTYK – БАЛТІЙСЬКЕ МОРЕ, SZKOŁA PODSTAWOWA – ПОЧАТКОВА ШКОЛА, JA BYM POSZŁA – Я ПІШЛА Б).

TE WSZYSTKIE UWARUNKOWANIA PRZYCZYNIŁY SIĘ TO TEGO, ŻE SZEREG LEKSEMÓW POLSKICH JEST TŁUMACZONY PRZEZ ANALOGIE W JĘZYKU UKRAIŃSKIM BŁĘDNIE. WYRAŻA SIĘ TO GŁÓWNIEM W TRZECH SFERACH KOMUNIKACYJNYCH – NAUKOWEJ, ZAWODOWEJ I BYTOWEJ. „FAŁSZYWI PRZYJACIELE TŁUMACZA” W PRZEKŁADZIE POLSKO-UKRAIŃSKIM NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄ W POSTACI INTERNACJONALIZMÓW (PSEUDOINTERNACJONALIZMÓW), SYNONIMÓW, PARONIMÓW, HIPERONIMÓW I HOMONIMÓW MIĘDZYJĘZYKOWYCH. DOTYCZY TO TŁUMACZENIA TAKICH WYRAZÓW POLSKICH, JAK GARNITUR, DYWAN, POSEŁ, NEGOCJACJE, BIESIADA, PLECY, RESTAURACJA, DESER, KOMPENSATA, EXPRESOWY, ZAKAZANY, POKÓJ, POSEŁ, AKADEMIK I IN.

Przewyciężyć te trudności przekładowe zawsze pomoże zajrzenie do słownika, dogłębne zbadanie kontekstu oryginału, a ogólnie rzecz biorąc – stałe pragnienie rozwoju w poznaniu lingwistyki i kultury polskiej.

